

NOTARSKI VESTNIK

Priloga „Slovenskemu Pravniku“.

Štev. 2.

Urejuje dr. Ivan Grašič.

1926.

Taksni zakon.

(Referat notarja Hudovernika na protestnem zborovanju gospodarskih korporacij dne 20. decembra 1925.)

Pritožbe, ki se čujejo zoper naš taksni zakon z dne 25. oktobra 1923, U. l. 368/23, da je našim razmeram popolnoma neprikladen, da ni pregleden in jasen, da pa so nekatere pristojbine previsoke, so popolnoma utemeljene.

Ni moj namen, razpravljati o vseh točkah tega zakona, dotakniti se hočem le onih, ki jih v našem prometnem življenju najbolj čutimo.

Začnimo pri kupnih pogodbah. Pri teh je upoštevati prometno vrednost ali kupno ceno ali zakonito minimalno vrednost (katastralno vrednost), kakor je pač katera njih večja. Določiti pri kupnih pogodbah prometno vrednost, pa se mi zdi popolnoma nepotrebno. Kupnina mora biti že po o. d. z. določena in ne protizakonita ter jo določita vzajemno prodajalec in kupovalec. Le tedaj, če bi bila kupnina manjša, kakor se da določiti po katastralni vrednosti, bi se naj povišala na kat. vrednost.

Pristojbina od kupnih pogodb je določena na 6%. Ta pristojbina je pri manjših kupninah gotovo previsoka, za to bi bilo morda umestno, da se uvede progresivna pristojbina.

Z našim taksnim zakonom pa so se ukinile vse one olajšave, ki so veljale za takozvana kmečka posestva do določenega zneska. Če se upošteva, da je naša država agrarna, bi se morale vse te udobnosti znova priznati onim lastnikom kmetijskih posestev do določne meje kakor jih je priznal § 2 zakona z dne 18. junija 1901, št. 74 d. z. Po tem zakonu je bila kupnina v primerih, če je bil predmet prenosa poslopje,

ki ga je njen lastnik v celoti ali deloma uporabljal, ali pa zemljišče, ki ga je lastnik sam ali njegova rodbina obdelovala in uživala, itd., pri vrednosti do ne več nego 5000 K imobilarne pristojbine prosta, pri vrednosti od 5000 K do največ 10.000 K pa je znašala imobilarna pristojbina $1\frac{1}{2}\%$ od vrednosti.

Z ozirom na sedanje denarne razmere bi kazalo z zakonom določiti, da so poslopja in zemljišča do vrednosti 5000 Din pristojbine popolnoma prosta, od vrednosti 5000 Din do 10.000 Din naj bi se predpisala pa kvečjemu prenosna pristojbina po $1\frac{1}{2}\%$. To velja seveda za osebe, ki jih določa § 1. navedenega zakona.

Če se pa prenos vrši na druge osebe, ki niso v tam določenem sorodstvu, naj bi se primeroma zvišala pristojbina do zneska 5000 Din na polovico, od vrednosti nad 5000 Din do vrednosti 10.000 Din pa na $\frac{3}{4}$.

Na vsak način bi se morala zadevna pristojbina pri poslopih in zemljiščih take vrste primerno v smislu prej navedenega zakona znižati že iz socialnih ozirov, in zato da ne propadejo naša kmetiska posestva.

Dandanes, ko se stanovanjska beda javlja na vseh koncih in krajih, bi morala tudi država skrbeti za to, da gradbo novih stanovanjskih poslopij po možnosti pospešuje in to na ta način, da se prenosna pristojbina od prenosa takih poslopij primerno zniža.

Za to bi se moral *mutatis mutandis* vzpostaviti § 3. zakona z dne 18. junija 1901, št. 74 d. z., ki ga je tudi naš takсни zakon ukinil.

Ta paragraf namreč določa, da se naj pri prenosu poslopij, ki jim je priznana začasna davčna prostost kot novim ali prezidanim stavbam (okolnost, ali je stavba nova ali prezidana, je dognati po § 1. lit. a in b zakona z dne 25. marca 1880, št. 39 d. z.) zaračuna namestu predpisanih prenosnih pristojb, prenosna pristojbina po $2\frac{1}{2}\%$ od vrednosti, če niso pretekla več nego 4 leta od zadnjega prenosa zadevnega stavbišča, in po 3%, če je od zadnjega prenosa zadevnega stavbišča več nego 4, pa ne 6 let in je v tej dobi nova stavba ali prezidava dokončana in postala uporabna. Zato zahtevamo v splošnem interesu, da država pristojbine pri takšnih stavbah

primerno zniža, oziroma dovoli še druge udobnosti pri novih stavbah in prezidanih stavbah, ki naj se uporabljajo za stanovanja.

Pogodbe, ki se šestokrat sestavljajo v Sloveniji — v Srbiji jih sploh ne poznajo — so izročilne pogodbe.

Kadar vidi naš posestnik in kmet, da mu moči pešajo in da ni več kos oskrbovati svoje posestve, izroči svojo imovino svojemu sinu ali hčeri ali bodočemu zetu, ki bo poročil njegovo hčer, ter si izgovori zase in za svojo ženo dosmrtno preživljenje pri hiši, drugim otrokom pa izgovori dedne odpravke. Na ta način razpolaga s svojo imovino še ob svojem življenju ter izgovori svojim otrokom dedne odpravke, ki bi se sicer ugotovili šele po njegovi smrti pri zap. razpravi in s tem nekako anticipira postavnemu dednemu nasledstvu. Iz tega pa sledi, da ne bi smele biti pristojbine od izročilnih pogodb višje nego od dedščin.

Član 6., točka 5. taksnega zakona določa, da se od dedščin v prvem kolenu krvnega sorodstva, ki se pojavljajo od oseb, umrlih, ko je že stopil ta zakon v veljavo, ne plačuje nobena taksa, če ne presega njih vrednost pol milijona dinarjev.

Ker pa izročilne pogodbe, kakor rečeno, anticipirajo dedščinam, če jih sklepajo starši s svojimi otroki ali z osebami, ki hočejo stopiti v zakon z njih otroki, bi človek logično sodil, da so take izročilne pogodbe, če jih sklepajo take osebe, do zneska pol milijona dinarjev takse proste. A temu ni tako. Od takih pogodb se odmerjajo pristojbine po 6%, kakor od kupnih pogodb. Te pristojbine so torej ogromno visoke in opravičene so pritožbe zoper visokost teh pristojbin. Tako visokih taks naši ljudje pri izročitvah, ko ima prevzemnik itak veliko plačil, ne zmorejo in so te pristojbine v tej visokosti nevzdržljive.

Če pa že zakonodavec takim izročilnim pogodbam noče priznati udobnosti po členu 6., točka 5. do vrednosti pol milijona dinarjev, naj jih pa vsaj primerno in to najmanj za eno tretjinko zniža. Na vsak način pa jim mora priznati vse one udobnosti, ki so veljale za lastnike kmetij, ki so poslopja sami uporabljali in zemljišče sami obdelovali, kar bo storil tudi pre-

vzemnik, to pa do določne vrednosti, kakor je to rečeno pri kupnih pogodbah in za dotične osebe, ki uživajo po § 1. zakona z dne 18. junija 1901, št. 74 d. z. udobnosti pri prenosu nepremičnin.

Le mimogrede je poudariti, da je bilo baje v načrtu taksnega zakona predvideno, da so izročilne pogodbe med dotičnimi osebami do zneska 500.000 Din pristojbin proste, da se pa o tem ni razpravljalo v skupščini.

Omeniti je treba še darilne pogodbe za slučaj smrti. To so namreč tiste pogodbe, ki stopijo v veljavo šele po smrti darovalčevi in pod pogojem, da ga obdarjenec preživi. Od takih pogodb bi se morala taksa plačati šele po smrti darovalčevi, ne pa takoj, ko je pogodba sklenjena.

Nekateri davčni uradi od takih pogodb doslej niso zahtevali plačila takoj ob sklepu pogodbe ter so jih imeli v evidenci, dokler niso stopile v veljavo, pozneje so takso takoj zahtevali, naknadno so postopali kakor prvotno, sedaj pa zopet zahtevajo takojšnje plačilo takse.

Tako dosledno se torej postopa pri odmeri taks, in vendar, če je kje doslednost umestna, je gotovo pri plačilu taks. Iz tega še nadalje sledi, da manjka enotnega in sistematičnega postopanja pri odmeri taks, za kar je seveda odgovoren taksni zakon, ne pa tisti organi, ki ga izvršujejo.

Od darilnih pogodb za slučaj smrti se mora taksa odmeriti po § 1. točke 2. zakona z dne 15. septembra 1915, št. 278 d. z., ker so podvržene dednim pristojbinam. Davčni uradi pa ne odmerjajo od takih pogodb takse po tem zakonu, temveč jo odmerijo kratko in malo po 6 odstotkov, če je obdarovanec prevzel bremena. To je nepravilno. Posledice, ker se sedaj takoj odmerjajo pristojbine od takih pogodb, naj dokaže sledeči zgled:

A in B sta sklenila darilno pogodbo za slučaj smrti, od katere je taksa plačana takoj. Po preteku enega leta razveljavita pogodnika sporazumno to pogodbo, ki sploh nikdar ni stopila v veljavo, ter zaprosi B za povrnitev takse. To prošnjo mu odbijejo, ker ni prosil v teku 90 dni od dneva plačila računši, zato je plačal B takso za prazen nič in nobena pritožba mu ne pomaga. V 90 dneh pa ni mogel prositi za

povrnitev takse, ker je bila pogodba razveljavljena šele po preteku enega leta. To so blagodejne posledice našega taksnega zakona. Dotakniti se je treba končno še odstopnih pogodb, prav pisem: Od teh je plačati takso v iznosu 2 odstot. Ta določba je popolnoma neutemeljena. Razlika med odstopnim pismom in zadolžnico je samo ta, da se spremeni oseba upnika, visokost terjatev pa ostane, odnosno se deloma zniža, če se je le del prvotne terjatve odstopil. Da se izogne plačilu takse, bo previdni dolžnik raje prvotno terjatev plačal in najel novo posojilo, morda poslužujoč se zakona o lastninskih hipotekah, ker ta stvar gotovo ne bo dražja od 2 odstotkov, kakor pri odstopnicah.

Zgodi se, da je treba mladoletno osebo proglasiti v okviru zakona za polnoletno. Za to ni bilo treba prej plačati nobene takse. Za take predloge pa zahteva naš taksni zakon ogromno takso 500 Din. Posledica tej določbi je, da so taki predlogi padli na minimum, kajti v samo najbolj nujnih slučajih zaprosijo stranke za priznanje polnoletnosti, ker nočejo plačati takse za 500 Din.

Oglejmo si tudi predpise taksnega zakona za zemljiškoknjižne vpise. Tarifna postavka 138 taksnega zakona določa, da se plača mimo takse za zavarovanje ali temu sličnega, če sodnik izda več nego tri odločbe (sklepe), za vsako odločbo (sklep) še posebej takso po 5 Din. V praksi je to vse drugače. Pred vsem moramo pripomniti, da ne pozna naš zemljiškoknjižni zakon nobenih odločb, temveč samo sklepe. Na vsak zemljiškoknjižni predlog izda zemljiškoknjižni sodnik samo en sklep. vsaka udeležena stranka pa dobi po en izvod sklepa, zato je ta taksa popolnoma neupravičena.

Še eno gorostasno določbo moramo tu pribiti. Tar. post. 139 določa, da je taksa za izbris ali znižbo vseh vrst zavarovanja, če se ne izdajo odločbe (sklepi) o tem, ali se o tem pri sodišču ne posluje dalje, 20 Din, če se izda odločba ali pismeni nalog pa 50 Din.

Določba, da je plačati takso za 20 Din, ako sodnik ne izda sklepa ali sodišče o tem dalje ne posluje, je naravnost nesmiselna in nasprotuje zemljiškoknjižnemu zakonu, ker mora sodnik na vsak zemljiškoknjižni predlog izdati sklep in

mora sodišče na vsak tak predlog poslovati na ta način, da sklep vpiše v zemljiško knjigo, sodnik pa na zemljiškoknjižne sklepe nikoli ne izdaja ne odločb in ne pismenih nalogov.

Po tej tarifni postavki se mora torej plačati od vsakega izbrisa takša za 50 Din. Po dopisu generalne direkcije posrednih poreza na ministrstvo pravde z dne 5. marca 1924, št. 9602, pa se plačilo te takse ne tiče samo brisanja onih pravic, ki so določene v tarifni postavki 139, marveč tudi na brisanje služnosti, odkupne pravice, prepovedi odsvojitve in obremenitve, užitnih pravic itd. Ta dopis utemeljuje naravnost razširjenje taksnega zakona odnosno tarif. post. 139.

Upoštevati pa je treba, da je taksa za izbris za 50 Din za vsako terjatev absolutno previsoka in nikakor ne kaže raztegniti jo tudi na izbris raznih pravic.

V naši zemljiški knjigi je vknjiženih še mnogo terjatev izpod 5 Din. Pred vojno in še med vojno so zahtevala sodišča, da so se dedne terjatve nedoletnih otrok vknjižile v vsakem znesku, če tudi so znašale le par kron po tedanji valuti. Danes se to z ozirom na valuto ne prakticira več.

Znan mi je slučaj, da je moral posestnik na bivšem Štajerskem izbrisati na svojem posestvu terjatev za 5 K ali 1 Din 25 p s prip. vred in v znesku 2 K ali 50 p. Za ta izbris je moral plačati takso za vsak izbris po 50 Din ali skupaj 100 Din, torej je bila taksa skoraj 50krat odnosno 100-krat večja nego prvotna terjatev. Ali ni to gorostasno in brezmiselno.

Ta taksa bi morala biti progresivna, ne pa za vse terjatve enaka, če se že popolnoma ne ukine. V interesu občinstva, pa tudi v javnem interesu je, da se neobstoječe terjatve in pravice izbrisejo iz zemljiške knjige. Kdo bo izbrisoval malenkostne terjatve in pravice, če mora plačati od izbrisa vsake terjatve po 50 Din?

Naša zemljiška knjiga, ki je bila doslej najvažnejša institucija, ki uživa največji ugled v javnem življenju in ki nanjo prisegajo naši kmetje kakor na evangelij, bo prišla zopet v nered, ker se bodo plačane in neobstoječe terjatve in pravice kopičile, ne pa izbrisale zaradi previsoke takse. S tem bode trpel kredit onega, ki ima na ta način obremenjeno posestvo.

Le mimogrede bodi omenjeno, da je avstrijski pristojski zakon, ki je dobro vedel, kako velikega pomena je zemljiška knjiga, določil, da je izbris terjatev in pravic, ki ne presegajo zneska 200 K, kolka prost, in da so kolkovine oproščene tudi vse listine, na podlagi katerih je predlagan ta izbris (zakon z dne 31. marca 1875, št. 52 d. z.).

V javnem interesu bi bilo, da se ta zakon zopet uvede ter določi, da so izbrisi in izbrisa se tikajoče listine glede terjatev in pravic, ki so bile vknjižene pred letom 1920 do zneska 200 Din, kolka prosti.

Vsled točke 12. prej navedenega dopisa generalne direkcije posrednih davkov se mora plačati taksa po tar. post. 138 tudi tedaj, če še odpiše parcela od neobremenjenega posestva k obremenjenemu posestvu. Po tej točki je smatrati to kot razširjenje obremenitve, kar pa ne velja po zemljiško-knjižnem zakonu.

Razširjena je zastavna pravica le tedaj, če dolжник hipotekarnemu upniku, ki mu prvotno za njegovo terjatev zastavljena zemljišče ne nudi po njegovem mnenju dovolj varnosti za njegovo terjatev, dovoli, da se sme v večjo varnost terjatve vknjižiti zastavna pravica tudi še pri drugih doslej nezastavljenih zemljiščih.

Slučaji, da se odpiše parcela od neobremenjenega posestva k obremenjenemu, so zelo redki, izvrše se pa navadno le tedaj, ako so na dotičnem posestvu vknjižena taka bremena, ki so že zastarana ali že poravnana ali sploh ne obstoje več in jih misli pridobitelj v doglednem času izbrisati. Ta točka tudi določa, da se v slučaju, ko se odpiše parcela od obremenjenega posestva brez prenosa dotičnih bremen, ker so upniki dovolili v bremen prosti odpis, mora taksa plačati po tar. post. 139, to se pravi od vsakega upnika, katerega breme se prenese, po 50 Din.

Ta določba je najbolj krivična. Poglejmo si to stvar praktično.

Da si razširi svoj vrt, je kupil A od sosedu B majhno parcelo (nekaj kvadratnih metrov) za kupnino v znesku 400 Din, ker ta svet nujno potrebuje. Ker je kupnina neznatna, si

izgovori prodajalec, da si mora kupec bremena prosti odpis preskrbeti na svoje stroške.

Na prvotnem posestvu, od katerega se naj odpiše ta parcela bremena prosto, so vknjiženi nastopni upniki:

C za	2 Din 50 p
D za	2 „ 50 „
E za	2 „ 50 „
F za	2 „ 50 „
G za	20 „ — „
H za	25 „ — „
I za	50 „ — „
K za	55 „ — „

Vsi ti upniki dovoljujejo, da sme kupec odpisati kupljeno parcelo brez prenosa njih terjatev.

Koliko mora plačati kupec, da uredi to stvar?

Račun je silno enostaven. On plača:

Takso od prenosa lastnine po 6%	24 Din
takso od prepisa	25 „
takso, ker se parcela odpiše brez prenosa bremen	
8 krat po 30 Din	400 „
od 10 izvodov sklepa (izda se samo en sklep v 10 iz-	
vodih, trije so prosti (7 krat po 5 Din)	35 „

skupaj 484 Din

torej za 84 Din več kakor je bila kupnina. Tako je in nič drugače!

S temi določbami je posegel taksni zakon v živo meso manjših posestnikov, ki takih bremen ne zmorejo.

Te določbe so nevzdržne, zahtevajo nujne remedure, ker vsled njih trpi ves zemljiški promet in propada in se bodo sčasoma ustavile vse zemljiškoknjižne transakcije, ako se te določbe takoj ne odpravijo ali vsaj pošteno omilijo. V Srbiji doslej še nimajo zemljiške knjige in zato plačujemo te takse samo Prečani.

Vsled nejasnosti taksnega zakona ga pa tolmačijo sodišča vsako po svoje.

Dognali smo, da je pri sodišču predlagala stranka vknjižbo zastavne pravice za 20.000 Din, in za vknjižbo pred-

nosti za to terjatev pred terjatvijo za 300 Din s prip.

Sodišče je v tem slučaju zahtevalo od vknjižbe zastavne pravice za 20.000 Din	205 Din
in od vknjižbe prednosti	205 »
skupaj	410 Din

takse, kar ni pravilno.

Sodišče bi smelo zahtevati od vknjižbe zastavne pravice za 20.000 Din takso po	205 Din
od vknjižbe prednosti pa, in to v najskrajnem slučaju	10 »
skupaj	215 Din

ne pa 410 Din.

Mi tega ne štejemo v greh sodišču, ki se boji občutne kazni, ki jo nalaga taksni zakon, če bi premajhno takso dopustilo.

Nekaj časa so zahtevali davčni uradi od vsake davčne ali taksne prijave po tar. post. 231 takso po 5 Din, tedaj od vsake pogodbe, ki se je prijavila zaradi odmere pristojbine, pozneje so pa pobiranje te takse zopet opustili.

Zakaj se je ta taksa ukinila, mi ni znano, ne vem pa, zakaj se ta taksa ni povrnila onim, ki so jo plačali.

Nasproti so po uvedbi taksnega zakona smatrali predloge da se dovoli prenos lastnine, v smislu dotičnega zakona za takse proste, poznej se je pa dognalo, ne vem na kateri način, da je treba plačati takso od takih predlogov in je bilo treba dokolkovati take že vložene, pa ne rešene predloge. V marsičem se poslovanje otežkoči, kjer ni potrebno. Pred uvedbo taksnega zakona si stopil na davčni urad, če si rabil posestni list, in k zemljiškoknjižnemu uradu, če si rabil zemljiškoknjižni izpisek ter ga naročil. Sedaj pa moraš napisati prošnjo ter jo kolkovati s kolkom za 5 Din, če hočeš imeti posestni list ali zemljiškoknjižni izpisek. Ta procedura se mi zdi nepotrebna in prekomplicirana za tako malenkost.

Kako in kedaj se plača taksa od pogodb?

Vsaka pogodba, od katere je treba plačati takso, se mora v svrhu odmere takse prijaviti davčnemu uradu v 15 dneh po sklepu pogodbe.

Glede kupnih in prodajnih pogodb določa taksni zakon, da se mora ta taksa plačati v 15 dneh po sklepu pogodbe ali pa prilepiti po predpisu ob sklepu pogodbe in uničiti na pogodbi sami, če ne se obsodijo pogodniki solidarno poleg redovne kazni še na kazen v trikratnem znesku redne takse.

Glede plačevanja taks od drugih pogodb pa ne predpisuje taksni zakon ničesar, za to tudi davčni uradi ne postopajo v tem oziru enotno. Nekateri zahtevajo plačilo taks od takih pogodb takoj, drugi pa čakajo na plačilo takse in pozovejo stranke, naj jo plačajo. Tako točen je naš taksni zakon. Kar velja torej pri tem davčnem uradu, pri drugem ne velja zaradi netočnosti taksnega zakona.

Kruta je tudi določba, da se mora taksa in naj si bode tudi le pri kupnih pogodbah, plačati v 15 dneh, sicer je kazen. Ta naglica mi ne ugaja, ker ima država itak prednostno pravico pred vsemi drugimi terjatvami po starem pristojbinskem zakonu in se državi ni bati izgube. V velikih slučajih nima kupec denarja, da bi takso takoj plačal, prepisati pa se ne sme na dotično zemljišče, dokler ni takse plačal. Zaradi tega trpijo stranke včasih veliko škodo, če se ne prepišejo precej, ker se posestvo še lahko obremeni po upnikih prodajalčevih. Za to bi kazalo v javnem interesu to zahtevko izpremeniti in dovoliti prepis, dasi taksa ni takoj plačana. Tudi o tem, ali se sme taksa plačati v obrokih, ne govori taksni zakon, ker je tudi v tem oziru pomanjkljiv.

Taksni zakon pa nadalje določa, da se ta taksa plačuje za vse sklenjene pogodbe, ne glede na to, ali se izvrše ali ne, ter se ne vrne, če se pogodba ne izvrši. Če je veljavnost pogodbe zavisna od predhodnega odobrenja državnega ali avtonomnega oblastva, pa te odobritve ni, ali če se pogodba razveljavi na podstavi prednostne pravice do odkupa, se na prošnjo prizadete osebe vrne taksa plačana od take pogodbe.

Evo praktičen slučaj.

A je izročil sinu B svojo imovino pod pogojem, da se poroči s C, na to je paB sklenil s C pod pogojem poroke ženitno in dedinsko pogodbo, ter naravno stopita izročilna, kakor ženitna in dedinska pogodba v veljavo po sklenjenem zakonu. Od izročilne pogodbe je odmerjena taksa 20.000 Din,

od ženitne pogodbe pa 2000 Din, ki jih je B že plačal. Do poroke med B in C pa ni prišlo, ker se je razbila. J a v n a m o r a l a zahteva, da bi se morale te pristojbine stranki povrniti, stranka pa jih v smislu postavke 12 prip. 7 ne dobi povrnjene. Tako je stranka v tem slučaju oškodovana za 22.000 Din.

Pristojbino odmeri davčni urad ter plačilo potrdi na pogodbi. Tu zahtevamo prejšnjo prakso, da se namreč predpišejo pristojbine ali takse stranki s plačilnim nalogom, da ve, od česa in v katerem iznosu ji je od posameznih postavk odmerjena taksa. Tudi ne ugovarjamo, da odmerjajo od enostavnih nekomplikiranih pogodb davčni uradi sami takse, zahtevamo pa, ker je to v eminentnem našem interesu, da se vzpostavijo nekdanji uradi za odmero pristojbin. Nekatere pogodbe so tako komplicirane, da more pravno podlago pogodbe presoditi samo jurist finančne stroke, ki ima v mezincu vse določbe materialnega prava, ki se morajo upoštevati, da določi pravni značaj pogodbe.

Taki uradi dajejo po svojem ustroju in po svojih v pristojbinskih zadevah preizkušenih in temeljito izobraženih uradnikih, ki imajo juridično izobrazbo, garancijo za pravilno in neoporečno odmero taks. Po sedanjem taksnem zakonu ni dopuščena nobena pritožba zoper odmero takse, temveč je stranki na prosto voljo dano, da prosi v 90 dneh od dneva plačila takse generalno direkcijo posrednih davkov v Beogradu za povrnitev takse. Ta pa rešuje brez navedbe razlogov za svojo rešitev, jako enostavno: »da se N. N. iz N. odbije od traženja kao neumestnog s tim, da za molbu i ovo rešenje plati 25 Din takse«.

Ta zakon je edini v naši državi, ki odreka možnost do pritožbe. Za to naj se uvedejo inštanice za rešitev pritožb take vrste, kakor so bile uvedene pred polomom v Avstriji.

Za to pa morajo biti te inštanice sestavljene po uradnikih juridičnega naobraženja, ki poznajo temeljito pri nas veljavno materialno pravo in stari avstrijski pristojbinski zakon.

Ni mogoče naštetiti tu vse nedostatke taksnega zakona. Če bi jih dali pod kritično oko, napisali bi bolj obširno knjigo, kakor je taksni zakon.

Taksni zakon, ki tako globoko sega v življenje državljanov, mora biti jasen, točen, sistematično sestavljen, pregleden in pravičen.

Sedanji taksni zakon je vsled svoje nejasnosti, netočnosti in nepreglednosti nevzdržljiv, obsega določbe, ki osobito hudo zadevajo Slovenijo ter ograža vsled nekaterih določb ves javni promet in kredit in nalaga dotičnikom velika bremena. Hibe sedanjega taksnega zakona pa se ne dajo odstraniti z dodatkom, temveč se mora izdelati popolnoma nov zakon, ki bo ustrezal na eni strani finančnim potrebam države, na drugi strani pa upošteval tudi faktične in gospodarske razmere dotičnikov, ki plačujejo takse.

V to svrho naj se takoj omilijo oziroma ukinejo nekatere posebno kričeče določbe taksnega zakona, tako glede izročilnih pogodb in izbrisov, v drugo pa naj se takoj skliče anketa, sestojeca iz preizkušenih uradnikov bivšega urada za odmero pristojbin in zastopnikov sodniškega, odvetniškega ter notarskega stanu, ki poznajo naše materialno pravo, stari pristojbinski zakon in naše potrebe in razmere, da sestavijo nov pristojbinski zakon. Brez teh faktorjev ni mogoče ustvariti pristojbinskega zakona, ki bi se na eni strani oziral na finančne interese države, na drugi strani pa na potrebe in gospodarske razmere Slovenije.

Ker gre tu za dobrobit našega gospodarstva, pozivljamo vse naše poslance brez razlike strank, da se takoj in brez zamude zavzamejo za izpremembo sedanjega taksnega zakona.

Prijatelju Franu Presečniku!

Dr. Ivan Grašič.

Dne 16. februarja letos je umrl Franc Presečnik, notar na Vranskem. Bolehal je že dolgo na bolezni, ki ji prej ali slej podleže vsak. Dasi je tudi sam večkrat trdil, da ne bo več dolgo, vendar je vest o njegovi smrti presenetila vse njegove številne znance in prijatelje.

Pokojni je bil rojen 27. oktobra 1879 v Gornjem gradu. Gimnazijo je študiral v skromnih razmerah v Ljubljani, po

maturi pa se je vpisal na juridično fakulteto v Gradcu. Ker ni hotel v semenišče, mu je bila odvzeta od doma vsaka podpora. Preživljal se je za silo kot štenograf po različnih pisarnah, zraven pridno študiral in trpel pomanjkanje. Bojeval je hud boj za obstanek. Z železno voljo ga je dobojeval, pa kakor skoro nobenemu, ki je študiral in stradal, tudi njemu ni prizanesla usoda. Komaj si je ustvaril lastno ognjišče, tri tedne po poroki, je prvikrat nevarno zbolel. In ta bolezen je bila njegova zvesta in kruta spremljevalka do konca življenja.

Od leta 1908 do 1912 je bil Franc Presečnik kandidat pri notarju Avgustu Drukarju v Gornjem gradu, od leta 1912 do 1919 pa pri notarju dr. Schmidingerju v Ljubljani. Leta 1919 je dobil substitucijo v Konjicah po odslovljenem nemškem notarju Vilibaldy Swobodi, 7. decembra 1920 pa je bil slednjič po dvanajstih letih imenovan za notarja na Vranskem, kjer ga je prehitela prerana smrt.

Pokojnega Presečnika sem spoznal v letu 1919. Združil je naju boj za odstranitev nemških notarjev in za koristi slovenskih notarskih kandidatov. Od tedaj sva ostala prijatelja, dasi sva bila ločena.

Ko smo se vrnili iz vojne, je pokojni Presečnik takoj oživil med vojno počivajoče društvo slovenskih notarskih kandidatov. Bil mu je izvoljen za predsednika. Za prvo svojo nalogo si je postavil odstranitev nemških notarjev. Na to delo se je vrgel z vso njemu lastno pridnostjo in energijo. Ni takrat mislil, da bo ta »boj« v osvobojeni Jugoslaviji tako težak in da mu bo prizadejal tako neprijetne posledice.

Vršila se je seja za sejo, zbirali smo se kandidatje tako rekoč skrivaj v Narodni kavarni v Ljubljani in Presečnik nas je izpodbujal in navduševal. Bil je idealist v pravem pomenu besede, optimist do skrajnosti in različna razočaranja so ga vsled tega tembolj bolela. Pred očmi je imel le koristi svojih tovarišev in slovenskega notarskega stanu sploh, nase ni pomislil. Delal je noč in dan. Sestavljal je resolucije, zbiral material in hodil od osebe do osebe, skliceval sestanke v Ljubljani, v Celju, težave pa so se zdele nepremagljive. Tožil mi je večkrat, da se mora za ob sebi umljivo stvar tako boriti in da se za tako narodno stvar od odločujočih oseb ne napravi

ničesar. Vendar bil je optimist in po bridkih razočaranjih je svoj cilj dosegel. Presečnik pa, ki se je pri tem največ trudil in si pridobil največ zaslug, je bil imenovan za notarja na — Vransko.

Dragi, mi je rekel ponovno, jaz ne bom več dolgo. Ta boj in ta razočaranja so mi prikrajšala življenje. Vesel pa sem, da smo vsaj svoj cilj dosegli. Če imam že sam škodo in če morebiti tudi kot najstarejši kandidat radi zamer tu in tam ne bom imenovan za notarja, bodo imeli koristi od tega vsaj drugi slovenski notarji in notarski kandidati

Kot človek je bil rajnki Presečnik dobra, velika in čista duša. Vsi, ki so kdaj ž njim občevali, so ga takoj vzljubili. Ko je vstopil v domačem kraju kot kandidat v notarsko pisarno, se je oprijel tudi javnega dela. V tamošnji čitalnici je napravil vzoren red in izpodbujal druge s svojim vzgledom k delu. V gornjegrajski čitalnici se ni nikdar toliko delalo in priredilo toliko iger kakor v času, ko ji je predsedoval Presečnik. Spričo svojega odkritega in izredno ljubeznivega značaja si je v kratkem času svoje substitucije v Konjicah pridobil tudi srca Konjičanov. Najbolj javno delaven, ker materialno preskrbljen, pa je bil na Vranskem. Bil je istočasno župan, predsednik krajnega šolskega sveta, juridični posvetovalec in duša Vranske posojilnice, predsednik Čitalnice, predsednik krajeвне organizacije samostojno demokratske stranke ter član vseh tamošnjih naprednih društev. Užival je v celem okraju največji ugled.

Vse njegovo življenje je bilo posvečeno delu in delal je do zadnjega dne. V ponedeljek je še podpisoval pogodbe, številne vloge za občino, rešil več stvari za pisarno — v torek ob 7. uri 30 minut pa ga ni bilo več. Delal pa je tiho, a vstrajno in uspešno in se ni nikdar silil v ospredje. Ves se je žrtvoval za svojo ljubljeno družino, ženo in tri otroke. Sebe ni poznal.

Pokojni Presečnik je bil tudi izvrsten notar in odličen jurist. S svojo dolgoletno prakso pri dr. Schmidingerju v Ljubljani si je pridobil temeljito znanje v vseh notarskih poslih. Vendar ni bil upoštevan pri imenovanjih, dasi bi bil zaslužil radi svojih sposobnosti in zmožnosti boljše mesto kakor

Vransko. Pa Presečnik ni bil, da bi iskal protekcije in se klanjal.

Občinstvo se je rado zatekalo k njemu in povsod je pomagal, kjer je mogel. Imel je globok čut za pravico in poštenost ter dobro srce. Ni jedna stranka se ni nikdar pritožila čez njega. Bil je vesten in nadarjen notar, priljubljen družabnik in neizmerno blaga duša.

Kako priljubljen je bil v vranskem okraju, je pričal njegov pogreb. V četrtek dne 18. februarja 1926 so njegovo truplo blagoslovili in ga nato ob asistenci Sokola, gasilcev in številnega občinstva in zastopnikov uradov prenesli na pokopališče. Tu je zapelo pevsko društvo »Vranska vila« pokojnemu v zadnje slovo dve žalostinki, nakar so gasilci krsto z zemeljskimi ostanki naložili na voz in odpeljali v spremstvu Sokola na konjih v njegov rojstni kraj, kjer so ga položili k večnemu počitku. V slovo mu je spregovoril še zadnje besede tovariš Košerina, notar v Gornjem gradu.

Zemlja je vzela njegovo truplo, duh njegov pa bo ostal. Počivaj sladko, dragi prijatelj, v tako ljubljeni domači zemlji in na svidenje nad zvezdami!

Naj bo ohranjen odličnemu možu lep spomin.

Drobne vesti.

Smrt. Dne 24. februarja 1926 je v Schwanenstadtu v 65. letu starosti umrl notar Vilibald S w o b o d a. Rojen 1861. v Ptuju je bil leta 1896 imenovan za notarja v Konjicah, kjer je ostal do svoje odslovitve leta 1919. Bil je izrazito nemškega mišljenja.

Malo zgodovine. Dne 29. januarja letos je čil in zdrav dopolnil v Senčurju pri Kranju bivajoči konz. svetnik goriške nadškofije Blazij Grčar svojo osemdesetletnico. Ob tej priliki je priobčil Jože Jagodić v »Slovencu« št. 23/1926 njegov življenjepis, kjer med drugim tudi omenja dobesedno: »Bolelo ga je tudi, ko je videl, da se pri uradovanju in poslovanju po uradih ne upošteva ali noče upoštevati jezik slovenskega kmeta. Zato je bila posebne važnosti peticija na justično ministrstvo dne 10. februarja 1886, ki je zahtevala ustanovitev slovenskega notarijata v Gorici. Ministrstvo je zahtevi ugodilo in ustanovilo v Gorici četrto mesto notarja s slovenskim poslovnim jezikom. Prišel je na to mesto beležnik Josip Kavčič iz Komna. Principijelno je beležil slovensko, zato je bil njegov urad kar oblegan od strank. To je vplivalo na druge notarje,

da so tudi začeli uradovati slovensko. Posledica se je kmalu pokazala tudi pri sodiščih in drugih uradih. Prej so se uradi izgovarjali, da poslujejo popolnoma pravilno v jeziku, v katerem prihajajo vloge. Ko pa so začele prihajati vloge v slovenskem jeziku, so sodišča, davčni in drugi uradi začeli res pravično poslovati v jeziku vlog. In začetek je bil storjen s slovenskim notarijatom. — Naj prejme jubilar tudi od slovenskega notarijata k svoji osemdesetletnici najlepše čestitke z zahvalo za njegov trud in z željo, da ostane zdrav še mnoga leta.

Kazensko takso je izterjati izvršilnim potom šele po pravnomočnosti odločbe. Generalna direkcija posrednih davkov je izdala z razpisom od 18. julija 1925, št. 49.084, nastopno pojasnilo: Generalna direkcija posrednih davkov je zaznala, da nekatere finansijske oblasti kljub izdanim pojasnilom zahtevajo izvršilnim potom plačilo kazenske takse radi taksnih pregreškov poedinih strank, če tudi odločbe o teh pregreških še niso postale izvršljive. — Dasi je ta postopek nepravilen in nezakonit, ker se odločba ne utegne in ne sme izvršiti prej, dokler ne postane izvršljiva, generalna direkcija posrednih davkov ponovno opozarja in odreja, da se plačilo kazenske takse po odločbah o taksnih pregreških ne izvrši prej, dokler ne postanejo te odločbe izvršljive. Protivno postopanje so bo kaznovali najstrožje po zakonu o taksah in tudi disciplinsko.

Po tar. post. 138 t. z. plačana taksa se ne povrne, če se predlogu ne ugodi. Franc Orožim, posestnik v Lačjivasi, je predlagal vknjižbo zastavne pravice za varnost posojila 3750 Din s pr. Predlog je kolkoval s kolkom za 53 Din. Zemljiškooknjižni sodnik je predlog zavrnil iz formalnega razloga, ker se je predlagatelj na predlogu podpisal napačno z »Orožen«, mesto pravilno kakor na dolžnem pismu z »Orožim«. Vsled tega je vložila stranka nov predlog s podpisom »Orožim« in kolkovala zopet s takso za 53 Din. Nato je vložila prošnjo za povračilo takse za 53 Din od prvega zavrnenega predloga. — Generalna direkcija posrednih davkov v Beogradu je z odločbo od 31. decembra 1924, št. 44.333, odločila, da je prošnjo zavrniti, ker se taksa iz tar. post. 138 t. z. plača samo za zahtevano zavarovanje, ne oziraje se na to, ali je zadevnemu predlogu ugodeno ali ne.

Vprašanje notarjem! 1. Žena A izstavi svojemu možu Bju menico za Din 100.000. 2. Slep A izstavi Bju menico za Din 100.000. — Kaj in kako je napraviti, da bosta menici veljavni? — Prosiyo se vsi notarji, da pošljejo na urednika svoja mnenja s formularji zadevnih zapisov.

Drugi natis zakona o taksah in pristojbinah z abecednim seznamom ter s pojasnili in navodili, ki jih je izdala k posameznim tarifnim postavkam in členom zakona o taksah generalna direkcija posrednih davkov v Beogradu, je izšel pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. V tem natisu omenjena pojasnila in navodila so bila objavljena v »Finansijski Službi« in jih je zbral in razporedil dr. Fran Stegenšek, uradnik pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Abecedni seznam je izpopolnjen z »Dodatkom«.